Paskaidrojums, kas pievienots sabiedriskajai apspriešanai par *IPCEI* paziņojuma pārskatīšanu

Šā paskaidrojuma nolūks ir precizēt priekšlikuma pārskatīt Komisijas paziņojumu – Kritēriji, pēc kuriem analizē saderīgumu ar iekšējo tirgu valsts atbalstam ar mērķi sekmēt svarīgu projektu īstenošanu visas Eiropas interesēs ("*IPCEI* paziņojums") – mērķi un darbības jomu. Tas ir sagatavots kā pavaddokuments sabiedriskajai apspriešanai 8 nedēļu garumā par *IPCEI* paziņojuma pārskatīto projektu.

Iedzīvotāji, organizācijas, uzņēmumi un publiskās iestādes tiek aicināti paust viedokli par Komisijas priekšlikumu saistībā ar pārskatīto *IPCEI* paziņojumu. Lai gūtu atsauksmes par *IPCEI* paziņojuma projektu, papildus apspriešanai tiks rīkota sanāksme ar dalībvalstīm.

Ieinteresētās personas tiek aicinātas sniegt piezīmes elektroniskā formātā, un tām ir skaidri jānorāda, vai to atbilde ir konfidenciāla. Tādā gadījumā būtu jāiesniedz arī nekonfidenciāla atbildes versija, ko var publicēt Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē. Pilnīga kontaktinformācija ir sniegta sabiedriskās apspriešanas lapā.

1. Konteksts

IPCEI var sniegt nozīmīgu ieguldījumu Savienības stratēģisko mērķu sasniegšanā, jo īpaši ņemot vērā to pozitīvo netiešo ietekmi. *IPCEI* ietvaros dalībvalstis un ieinteresētās personas visā Savienībā var sadarboties, lai pārvarētu nozīmīgas tirgus vai sistēmiskās nepilnības un sabiedrības problēmas, ko citādi nevarētu atrisināt.

IPCEI paziņojumā[1], ko Komisija pirmo reizi pieņēma 2014. gadā, ir izklāstīti nosacījumi, saskaņā ar kuriem valsts atbalstu svarīgu projektu īstenošanai visas Eiropas interesēs var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

Lai novērtētu, vai noteikumi vēl joprojām der paredzētā mērķa sasniegšanai, 2012. gada valsts atbalsta modernizācijas paketes atbilstības pārbaudes[2] kontekstā Komisija 2019. gadā sāka *IPCEI* paziņojuma izvērtēšanu. Rezultāti liecināja, ka noteikumi principā ir darbojušies labi, taču nākamajā periodā ir vajadzīgas dažas konkrētas korekcijas.

Komisija 2019. gada 11. decembrī publicēja paziņojumu par Eiropas zaļo kursu, kurā izklāstītas rīcībpolitikas, kā Eiropai līdz 2050. gadam kļūt par pasaules pirmo oglekļneitrālo pasaules daļu. Lai īstenotu Eiropas zaļo kursu, ir vajadzīga rīcība visās nozarēs.

Turklāt 2020. gada 19. februārī tika prezentēta Eiropas digitālā stratēģija, kuras mērķis ir panākt, lai digitālā pārveide darbotos iedzīvotāju un uzņēmumu labā, vienlaikus palīdzot līdz 2050. gadam sasniegt klimatneitrālas Eiropas mērķus.

Šāda divējāda pārkārtošanās uz zaļo un digitālo ekonomiku prasa arī pieskaņot pašreizējos valsts atbalsta noteikumus.

Spēkā esošā *IPCEI* paziņojuma termiņš beigsies 2021. gada beigās[3]. Jaunā *IPCEI* paziņojuma pieņemšana ir paredzēta 2021. gada otrajā pusgadā.

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/TXT/?uri=CELEX:52014XC0620(01)
[2] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_182
[3] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1247

2. Ierosinātās izmaiņas *IPCEI* paziņojuma pārskatītajā projektā

IPCEI paziņojuma pārskatīšana lielā mērā balstās uz *IPCEI* paziņojuma izvērtēšanas rezultātiem un gūtajiem pierādījumiem un datiem, tostarp mērķorientētu un sabiedrisku apspriešanos par visiem atbilstības pārbaudē[4] ietvertajiem noteikumiem, kā arī uz Komisijas pieredzi, kas izriet no tās lietu izskatīšanas prakses , konkrētāk, attiecībā uz šādiem trīs *IPCEI* lēmumiem pētniecības un inovācijas jomā (2018. gada decembra lēmums mikroelektronikas jomā un 2019. gada decembra un 2021. gada janvāra lēmumi saistībā ar akumulatoru vērtību ķēdi). Turklāt paziņojums ir jāatjaunina, un tajā jāņem vērā tādas jaunas politikas prioritātes kā zaļais kurss un digitālā stratēģija.

Pamatojoties uz novērtējuma rezultātiem, tiek uzskatīts, ka *IPCEI* paziņojums kopumā atbilst paredzētajam mērķim. Jo īpaši tas ir izrādījies piemērots instruments, lai veicinātu svarīgu pārrobežu, integrētu un kopdarbības projektu rašanos stratēģiskās vērtību ķēdēs, kas sekmē visas Eiropas intereses.

Šajā ziņā šķiet, ka iepriekšējo nozarēm specifisko *IPCEI* novērtēšanas noteikumu aizstāšana ar īpašām starpnozaru norādēm ir sasniegusi iecerētos mērķus, proti, precizēt kritērijus attiecībā uz *IPCEI* paredzētā valsts atbalsta atbilstību un saderību un uzlabot Komisijas novērtējuma paredzamību.

Konkrētāk, *IPCEI* paziņojuma projekts, salīdzinot ar 2014. gada paziņojumu, lielā mērā palieka nemainīgs; tas ir pārskatīts, galveno uzmanību pievēršot turpmāk minētajām jomām.

<u>*IPCEI* atvērtība un iekļautība</u>

Šķiet, ka ar pašreizējām atbilstības prasībām (piemēram, minimālais dalībvalstu skaits, lai projektu varētu kvalificēt kā *IPCEI*) un pozitīvajiem rādītājiem (piemēram, *IPCEI* atvērtība) nepietiek, lai nodrošinātu, ka *IPCEI* izstrāde notiek pilnīgi atvērtā un iekļaujošā veidā.

Tādēļ ir lietderīgi nedaudz palielināt iesaistīto dalībvalstu minimālo skaitu, vienlaikus saglabājot iespēju, ka joprojām var iesaistīties arī mazāks skaits dalībvalstu, ja to attaisno projekta raksturs; jābūt arī prasībai, lai visām ieinteresētajām dalībvalstīm ir reāla iespēja piedalīties topošajā *IPCEI* (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 17. un 18. punktu).

<u>MVU loma</u>

Lai gan vairāki MVU piedalījās trijos kopš 2014. gada apstiprinātos *IPCEI* pētniecības, izstrādes un inovācijas jomā, *IPCEI* paziņojuma noteikumi paši par sevi nerisina MVU īpašo situāciju.

Ņemot vērā MVU īpašo lomu ES ekonomikā, ir svarīgi, lai MVU varētu piedalīties *IPCEI* un gūt no tiem labumu. Turklāt, tā kā ir mazāka iespējamība, ka mazākas atbalsta summas (piemēram, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem) principā varētu nepamatoti izkropļot konkurenci, ir lietderīgi ieviest skaidru samērīgas novērtēšanas principu (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 5. punktu).

Turklāt ir arī lietderīgi mudināt lielos uzņēmumus, kas piedalās *IPCEI*, kā partnerus iesaistīt MVU dažādās dalībvalstīs, lai MVU varētu arvien vairāk gūt labumu no *IPCEI* (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 22. punkta d) apakšpunktu).

<u>Pašreizējo ES prioritāšu un stratēģiju atjaunināšana</u>

[4] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance/public-consultation

Pašreizējā *IPCEI* paziņojumā nav pilnībā atspoguļotas jaunākās ES politikas norises, jo īpaši Eiropas zaļais kurss, digitālā stratēģija un industriālā / MVU stratēģija.

Tādēļ par nepieciešamu tiek uzskatīts iekļaut atsauces uz jaunākajām attiecīgajām iniciatīvām (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 4., 5. un 15. punktu).

Turklāt būtu skaidri jāatzīst iespēja, pamatojoties uz *IPCEI* paziņojumu, novērtēt lielus pārrobežu projektus veselības vai digitālajā jomā, kas ir ļoti svarīgas attiecīgajām stratēģijām (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 26. punktu).

Atbalsta *IPCEI* negatīvās ietekmes novēršana un atbalsta samērīguma turpmāka nodrošināšana

Lai vēl vairāk stiprinātu *IPCEI* Eiropas raksturu un nodrošinātu saskaņotību ar ES kohēzijas politiku, ir lietderīgi ieviest īpašus noteikumus attiecībā uz pārcelšanas nosacījumiem (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 49. punktu).

Lai nodrošinātu, ka atbalsts joprojām ir samērīgs gadījumā, ja atbalsta saņēmēji gūst papildu tīros ieņēmumus atbalstītā projekta rezultātā, ir lietderīgi ieviest konkrētu noteikumu par to, ka Komisija var pieprasīt piemērot atbilstīgus atgūšanas mehānismus (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 37. punktu). Ir lietderīgi arī pieprasīt, lai saņēmēja līdzfinansējums būtu būtisks (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 20. punktu).

Citi precizējumi un atjauninājumi

Tā kā atbilstības pārbaudes ietvaros veiktajās apspriedēs tika prasīti precizējumi, un ņemot vērā konkrēto gadījumu praksi, šķiet lietderīgi atjaunināt, nedaudz pārskatīt vai pārstrukturēt dažus *IPCEI* paziņojuma noteikumus, jo īpaši attiecībā uz "integrēta projekta" definīciju (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 13. punktu), tirgus vai sistēmiskām nepilnībām vai sabiedrības problēmām (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 16. punktu), "pirmreizējas izmantošanas rūpniecībā" definīciju (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 25. punktu), hipotētisko scenāriju novērtēšanu (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 32. punktu), kumulāciju (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 36. punktu) un pārredzamību (sk. *IPCEI* paziņojuma projekta 50. un 51. punktu).